

Binalar
Buildings

Kamu
Binaları
Public Buildings

Binalar

Buildings

Ankara Gar Binası

Ankara Central Railway Station Building

Başkent'in erken Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilmiş en görkemli yapılardan biri olan Ankara Merkez Garı, yapılışındaki olumlu nitelikler nedeniyle özellikle mekânsal görkemini hiç kaybetmemiştir. Ankara'nın kapısı olarak nitelendirilen Gar Binası, dünyanın savaşa hazırlandığı yıllarda geleneksel ve çağdaş öğeleri bağdaştırma denemesi olarak tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir.

Ankara Central Railway Station which is one of the most magnificent constructions of early Republican Period has never lost especially its spatial magnificence due to the positive features applied in its construction. Railway Station Building characterized as the gate of Ankara has been designed and implemented as a trial of harmonizing traditional and modern components in the years when the whole world was preparing for Second World War.

Yer
Ankara

Location
Ankara

Tarih
4 Mart 1935-30 Ekim 1937

Date
March 4th, 1935- October 30th, 1937

İşveren
Devlet Demir Yolları Umum Müdürlüğü

Employer
The General Directorate of State Railways

Statik Tasarım
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Structural Design
Not available

Mimari Tasarım
Şekip Akalın

Architectural Design
Şekip Akalın

Yapım
Abdurrahman Naci Demirağ

Contractor
Abdurrahman Naci Demirağ

Müşavir
Alaettin Arısan

Consultant
Alaettin Arısan

Bedel
777 Bin TL

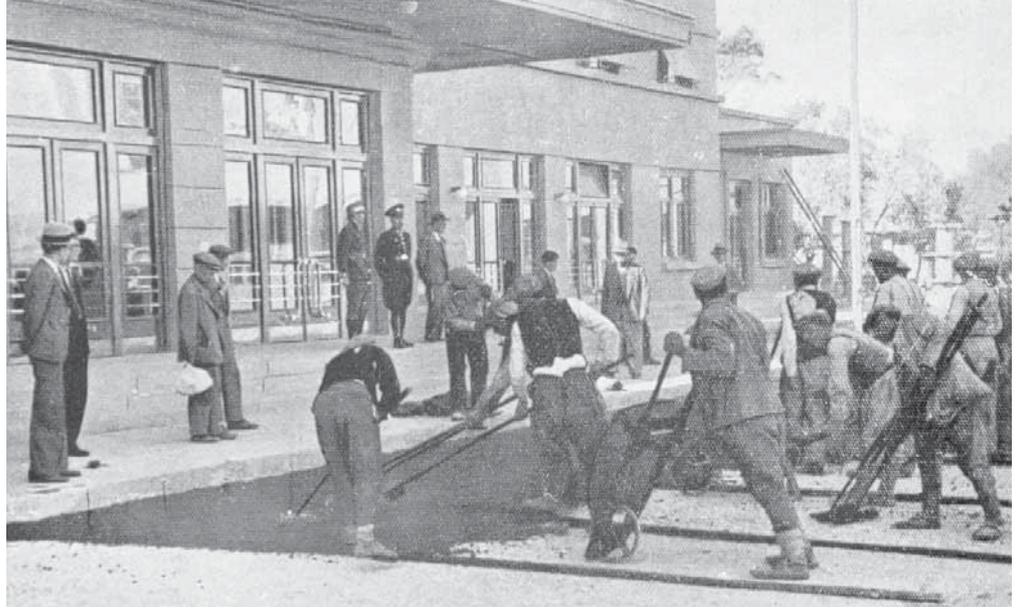
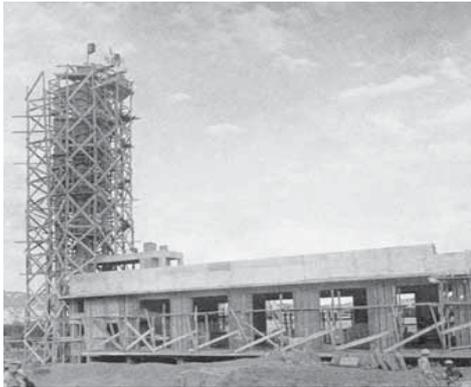
Price
777 Thousand Turkish Liras

Tarihçe

1868–1873 yılları arasında Osmanlı yönetimi tarafından yaptırılan Haydarpaşa-İzmit Demiryolu'nu satın alan Anadolu Demiryolu Şirketi, hattı Ankara'ya kadar uzatmış; 1891 yılında yapılan o günkü iddiasız, iki katlı küçük gar binasına ilk tren 1892 yılında girmiştir.

1923'te başkent olan Ankara'nın nüfusu hızla artmış, konut ve işyeri ihtiyacı baş göstermiş, ulaşım ağının odak noktası haline gelen kentin ana giriş kapısı olan eski gar, artan yolcu kapasitesi karşısında yetersiz kalmaya başlamıştır. Bu nedenle yeni bir merkez garının yapılması karar altına alınmıştır.

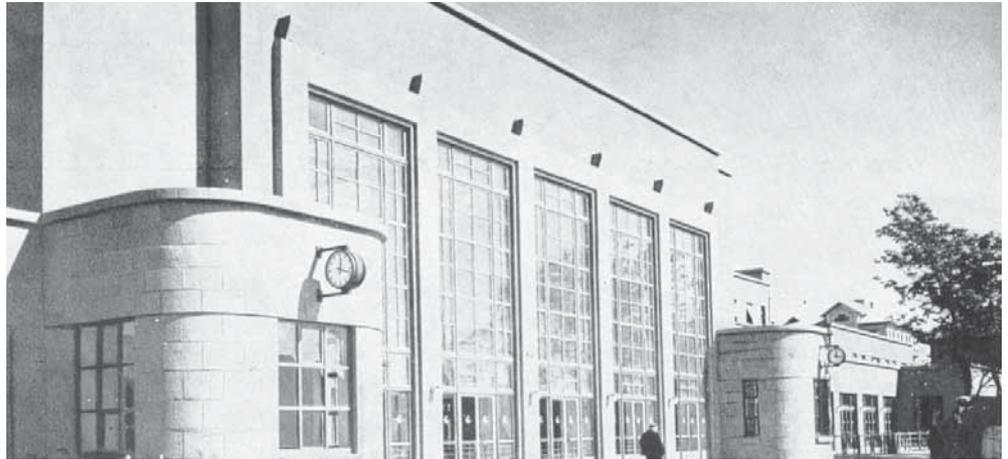
Kararın altında dönemin Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya'nın imzası bulunmaktadır. Jansen Planı çerçevesinde Bayındırlık Bakanlığı Almanya'dan Profesör Blum'u Ankara'ya davet edilir, yapılan görüşmelerde yeni gar binasının anılan yerde olması gerektiği üzerine anlaşma sağlanır ve yeni gar için proje hazırlama görevi Bayındırlık Bakanlığı'nun genç mimarlarından Şekip Sabri Akalın'a verilir. İnşaati Abdurrahman Naci Demirağ, kontrolü Devlet Demiryolları Yol Dairesi Reis Muavini Alaettin Arısan üstlenir.

Yeni gar binasının yapımı 1934 Kasım'ında sondaj çalışmalarıyla başlar, 10 Ağustos 1935'te toprak hafriyatı çalışmaları ve 3 Kasım 1935'teki temel atma töreninin ardından, 2 Eylül 1937'de inşaatı tamamlanan yeni gar binası, 30 Ekim 1937'de düzenlenen törenle açılır.

Özellikler

Yalın malzeme kullanma anlayışıyla yapılan Ankara Merkez Garı, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda, demiryolu hattına paralel bir biçimde yerleştirilmiştir.

Simetrik olan uzun yatay kütleyle yapı, öndeki İstasyon Meydanı boyunca kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanmaktadır. Bu tarz, hat boyunca uzanan “tek taraflı” istasyon yapıları türüne bir örnektir. Çembersel bir hat izleyen ikili sütunlar düzeni ile gazinoya bağlanmaktadır. Giriş kütlelerinin her iki yanında yer alan bodrum üstüne üçer, sonra ikişer ve sağ uçta tek katlı kütlelerden oluşmaktadır. 12 metre yükselen ortadaki ferah salon, üstten ve ön arka cephelerinin geniş cam yüzeylerinden aydınlanmaktadır. Yanlardaki bekleme salonları

ve bilet gişeleri bu orta mekâna açılmaktadır. Girişte sağdaki iki katlı kütlelerin üst katı lojmandır. Yan kanatların alt katında berber, postane, lokanta ve Gar Müdürlüğü’ne ait mekânlar bulunmaktadır.

Bina 150 metre boyundadır. İnsibat derzleri ile 5 kısma ayrılmıştır. Bütün iskelet ve temeller betonarmedir. 23x33 metre ebadındaki büyük holün tavanı 23 metre açıklığında 6 adet demir makasla kapatılmıştır. Tüm katlar 8875 m² ve toplam hacmi 50,200 m³tür.

Gazino binası saat kulesi 40 adet betonarme kazık üzerine inşa edilmiştir. Kulenin yüksekliği zeminden itibaren 32 metredir. Taş kaplama alanı 2500 m² olup, Kayaş civarındaki taş ocağından getirilen taşlarla yapılmıştır. Binanın bütün inşaatında 4000 metreküp betonarme betonu kullanılmıştır. Hol antresinde görülen büyük taş kolonlar Hereke’nin taş ocaklarından çıkartılarak getirilmiş, tesviye ve tanzim edilerek yerlerine konmuştur. Bunlar 6 adet olup alt çapları 75 santim ve boyları 10 metredir. Her bir kolon

ikişer metrelik beş parçadan oluşmaktadır. Bu sütunlar üzerindeki korniş de Hereke taşından yapılmıştır. Bütün binanın inşaatında yüzlerce Türk işçisi çalışmıştır.

1930'ların neo-klasikçiliğinin anıtsal sütun düzeni ile merdiven kulelerinin yuvarlatılmış hatları dönemin önde gelen mimarlık akımlarının birleştirilerek kullanıldığını göstermiştir. Çatı bitimi ve pencere altlarını belirleyen yatay bordürler, dikey merdiven pencereleri de o yılların diğer mimarlık özellikleri arasında sayılabilir.

Betonarme iskeleti olan yapı, dıştan Ankara taşıyla kaplanmıştır. Giriş küntesindeki, iki cepheden ve tepeden ışık alan orta holün üstü,

23 metre uzunlukta altı çelik makasla geçirilmiştir. Daha sonraki dönemlerde yapının tren yoluna bitişik platformunun üstü de çelik ve camdan oluşan bir örtü ile kapatılmıştır. Binanın önünde bulunan onar metre uzunluğundaki sütunlar ve üstlerindeki yatay şerit Hereke taşından yapılmıştır. Girişte bulunan merdiven, orta holün yer döşemesi ve duvarlarının alt kısımları mermerle kaplanmıştır. Giriş kaplılarında krom kaplı metal öğeler, gişelerin mermer turnikeleri ve metal aksamı yalınlık ve iyi ayrıntıları ile göze çarpmaktadır.

Gazino Binası, büyük yolcu binasının ekidir. Binanın inşa planında banyo ve duş yeri, berber

salonu gibi bölümler bulunmaktadır. Alt bodrum kısmında gazino kısmına ait servis yerleri olduğu gibi bir de personel yemekhanesini vardır.

Büyük gazino salonu zemin kattadır. Burası seramik ve lambri ile kaplanmıştır. İçinde bir Amerikan bar, sahne ve çeşitli servisler bulunmaktadır. Geniş balkonlarıyla Gazino, bir taraftan istasyon meydanına ve diğer taraftan demiryolları parkına bakmaktadır. Salonun üzerinde geniş taraça vardır.

Gar Kompleksi İçinde Bulunan Yapılar

Atatürk Konutu ve Demiryolları Müzesi: Bağdat Demiryolunun yapımı sırasında, 1892 senesinde yapılmış olan, eski adıyla "Direksiyon Binası", Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Ankara gar kompleksi içinde yer almaktadır.

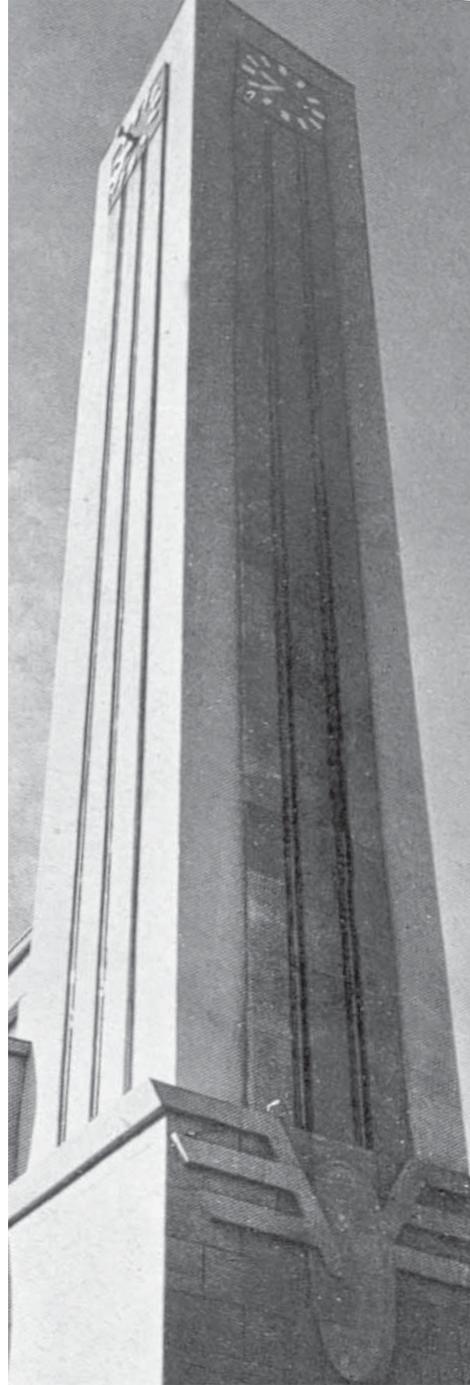
Atatürk'ün 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya gelişinden itibaren Başkomutanlık karargâhı ve konutu olarak uzun süre kullanılmış, 1920-1922 yılları arasında alınan en önemli iç ve dış kararlara tanıklık etmiştir. Kurtuluş Savaşı'nın hareket planları burada hazırlanmış, 21 Ekim 1921 tarihinde Fransızlarla yapılan anlaşmanın ön görüşmeleri ve imza töreni bu binada gerçekleşmiş, 23 Nisan'ın Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak kutlanması kararı bu binada alınmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün hatırasını yaşatmak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde seçkin bir yeri olan bu bina yeniden düzenlenmiş ve 24 Aralık 1964 tarihinde müze olarak hizmete açılmıştır.

Ankara Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi: TCDD tarafından hizmete açılan “Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi” de Ankara Gar sahası içerisinde bulunuyor. Geçmiş ile gelecek arasındaki kültür köprüsünün en önemli halkalarından birini oluşturan müze, 12,600 metrekarelik bir alanda hizmet veriyor. Müzede 10 adet buharlı lokomotif ile ayrıca demiryolları ile ilgili bilgi ve fotoğrafların yer aldığı bir de “Teşhir Vagonu” yer alıyor.

Demiryolu Müzesi ve Sanat Galerisi: 1924 yılında yapılan ve tarihi sanat değeri olan tescilli bina her bir katı 340 m² olmak üzere iki katlı taş bir yapıdır. Bu yapının korunması ve müze olarak değerlendirilmesi gerekliliğine inanılmış, yapının özelliği bozulmadan aslına bağlı kalınarak restore edilmiştir.

Geçmiş ile gelecek arasında bağın kurulması, gelecek kuşağa demiryollarının geçmişi ile ilgili bilgilerin en kolay bir biçimde aktarılmasının sağlanması için halen çalışmalar sürdürülmektedir.

Ankara Garı açılış töreninde Devlet Demiryolları Umum Müdürü B. Ali Rıza Erem'in söylevi:

Sayın büyüklerimiz, sayın misafirlerimiz, sayın vekilim!

Nafia camiası ve onun mühim unsurlarından biri olan demiryollar ailesi, cumhuriyetin on dördüncü yıldönümünde Ankara'nın şu güzel gar binasının kurulduğu ve halkın istifadesine açılmaya hazırlandığını görmekten pek derin bir haz ve zevk duymaktayım.

Bir taraftan Ankara'nın Devlet ve Cumhuriyet merkezi olarak kurulması, diğer taraftan yeni demiryolu inşası ve imtiyazlı demiryolu şirketlerinin devletleştirilmesi suretleriyle son senelerde daha geniş adımlarla ilerlemeye, büyümeye ve taşmaya başlamış olan demiryollarımızın da idare merkezi olan Ankara'da yeni bir istasyon binasının yapılması demiryolu işletmesi cihetinden de bir zaruret olmuştur.

Halkın iktisadi içtimai, ticari ve zirai ihtiyaçları ve hayati seviyesini göz önüne almak suretiyle tarifelerini tanzim ve ıslah ederek yeni bir hareket ve faaliyet devrine girmiş olan genç demiryolları işletme idaresinin 934 senesi varidatında ilk defa olarak artan ihtiyacı takdir eden sayın vekilim Bay Ali Çetinkaya, Ankara'da da yeni bir gar binası yapmak ve Sivas'ta yeni bir atölye kurmak konusunda tetkikata başlanmasını emir buyurmuşlardı. Bu emirleri hakikaten çok yerinde idi. Çünkü eski istasyon binasının gerek hat ve gerekse şehir cebhelerinde iki sene evvel görüp geçirdiğimiz toz ve çamur rahatsızlıklarını, tren bekleme, trene girip çıkma ve eşya alıp verme sefaletlerini hatırlarsınız.

Hatta sayın vekillerimizden birinin bir gün eski istasyona girerken " Allah rızası için buralara biraz kum dökünüz" diyerek gösterdikleri infialin hatırasını elan muhafaza etmekteyiz.

O zaman bir iki gün içinde biraz kum dökülmüş ve binanın içi, dışı boyanmış ve ön cephesine biraz da karo döşenmiş ise de gene sefalet manzarası bertaraf olamamış idi. (...)

Sayın Vekilim Ali Çetinkaya'nın inşaat müddetince olan devamlı takip ve alakalarını hüürmetle yadederek kendilerine teşekkür etmeyi borç bilirim. Binanın planını, mürakabesini ve teahhüdünü temiz malzeme ile yapan mühendis ve müteahhit

arkadaşları ve emeği geçen Türk sanatkârlarımızı takdirle anmayı vazife sayarım.

Devlet ve Nafia işleri içinde amme hizmetleri ile daha yakından alakası olan Türk demiryolcuları haklarında gösterilen teveccüh ve yüce iltifatlara karşı bundan böyle daha büyük dikkat, suhulet ve emniyetle vazifelerini yapmağa çalışacak ve sayın halkımızı memnun etmekten zevk duyacaklardır.

Türk milletinin halası ve yeni hayatında ve yurdumuzun yeniden imar ve inşası hususunda en doğru yolu gösteren ve bu yolun yolcularını teşvik ve taltif ile daima ihya buyurmuş olan Reiscumhur Atatürk'e Nafia camiasının derin minnet ve şükranlarını temiz bir kalp bağlılığı ile sunarken işbu insanın iptidasında ve kurulmasında bizlere yardım ve alakasını ibzal etmiş olan dünkü başvekilimiz General İsmet İnönü'ye teşekkür etmeyi borç bilirim.

Sözüme nihayet verirken;

Açılma törenine teşrifleriyle bizleri taltif buyuran Başvekilimiz Celal Bayar'ı ve arkadaşlarını ve Büyük Millet Meclisi Sayın reisi ve azalarını ve sayın misafirlerimizi derin saygı ile selamlarım.

Vücuda getirilen bu eser takdirinize layık olmak şerefini ihraz ederse nafia ailesi bahtiyar olacaktır."

Ankara Central Railway Station Building

Ankara Central Railway Station is an important center with not only being a spot of intercity transfer but also with its enlightening Ankara's history. As soon as you set foot the walls of this stone building whisper to your ear that the operation plans of Independence War had been prepared there.

The four museums of the station take you through a journey on Turkish Railway History beginning from September 23rd, 1856, the establishment date of railways, to the fast trains of 2000s.

The current station of Ankara inaugurated by the Republic on 10 October 1937. Since the opening of the line in 1892, Ankara changed very much. Thanks to its strategic location at the heart of the country, Atatürk choose to install the political capital of the country there. The Town was equipped accordingly by the new Republic and the new station was built as part of a vast program of public buildings (university, concert hall, parliament, ministries...).

The station was again designed by German architects who were very much 'in vague' at the time. But they choose a very modern style: they designed a sober building with light going through tall glasses. This transparency is framed with a brown stone horizontal structure and light gray concrete columns.

The building is 150 meter in length. It is divided in 5 sections by construction joints. All frameworks and foundations are reinforced concrete. The ceiling of the big hall in 23x33m sizes has been closed with steel trusses of 6 units with a span length of 23 m. Total indoor space is 8875 m² and the total volume is 50,200 m³.

Atatürk's House and Railways Museum, Ankara Outdoor Steam Locomotive Museum and Art Gallery are among constructions within railway complex.

Binalar

Buildings

Mersin Halkevi Binası

Mersin Community Center Building

Mersin Halkevi binası, geleneksel halkevi mimari tekniklerini eksiksiz sergilemeyi başaran özel bir yapıdır. Halkevi binasını özellikli ve ayrıcalıklı kılan, yapıldığı dönemin tüm zorlu ve caydırıcı etkenlerine karşın başarıyla tamamlanmış olmasıdır. Binanın diğer önemli özelliği en büyük halkevi binası olması, çok amaçlı kullanılır bir yapı olarak tasarlanması ve döner sahne teknolojisi kullanılmasıdır. Dünyaca ünlü kültür eserleri, operalar ve temsiller Türkiye’de ilk defa Mersin Halkevi’nde sergilenmiştir.

Mersin Community Center building is a special construction that comprehensively sets out to exhibit traditional community center architectural techniques. The community center building is special and privileged having been successfully completed despite a number of difficult conditions experienced during the period when it was constructed. Another important characteristic of the building is being the largest community center building designed as a multifunctional building and its revolving stage platform. World famous cultural works of art, operas and theatres had been performed in Mersin Community Center for the first time in Turkey.

Yer
Mersin Cumhuriyet Meydanı

Tarih
Şubat 1944-Kasım 1946

İşveren
Mersin Valiliği

Statik Tasarım
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Mimari Tasarım
Ertuğrul Mentеш

Yapım
Mr. Matisner

Müşavir
Arif Hikmet Koyunođlu, Dr. Mukbil Gökdođan, Raşit Tuđrul

Bedel
1,12 Milyon TL (Tahmini keşif 2,8 Milyon TL)

Location
Mersin Republic Square

Date
February 1944- November 1946

Employer
Mersin Governorship

Structural Design
Not available

Architectural Design
Ertuğrul Mentеш

Contractor
Mr. Matisner

Consultant
Arif Hikmet Koyunođlu, Dr. Mukbil Gökdođan, Raşit Tuđrul

Price
1.12 Million Turkish Liras (Approximate BOQ's 2.8 Million Turkish Liras)

Tarihçe

Türkiye Cumhuriyeti temel yapıtaşlarından biri olarak dönem itibariyle önemli rol üstlenen Halkevleri arasında, Mersin Halkevi kentsel yerleşim ve yapı işlevi açısından beğeni kazanmış bir projedir.

Mersin Halkevi, Mersin halkına toplumsal, kültürel ve sosyal olarak önemli katkılar sağlamış, zaman içinde değişik işlevler kazanıp, kentle gelişen ve değişen bir yapı olmuştur. Mersin Halkevi, Mersin'deki sosyal ve kültürel yaşamın kaynağı olması nedeniyle kentin gelişmesinde önemli bir rol üstlenmiştir.

Mersin Halkevi, Valilik bütçesiyle yapılmış olmasına karşın bölge halkının katkıları da yatırımda önemli bir yer tutmuştur.

Zamanın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Mersin'de halkevi yapılması için Mersin Valisi Tevfik Sırrı Gür'ü görevlendirmiş, Valilik bütçesinden yapım için ayrılan 42,000 Lira yapım için yeterli olmayınca, gerekli olan para kent halkı tarafından gönüllü olarak toplanmıştır. Yapım öncesinde tahmini olarak belirlenen 2,800,000 Lira tutarındaki maliyet, çok daha düşük rakamlarla gerçekleştirilmiştir.

Özellikler

Mersin Halkevi Binası, herbiri 4800 m² olmak üzere, iki kattan oluşmaktadır. Halkevi kente hakim bir noktadadır; bina ve simetri aksında bulunan Atatürk heykeliyle önündeki Cumhuriyet Meydanı'nı tamamlayıcı özellikler

taşımaktadır. Yapı üzerinde Atatürk'e ait veciz sözler yer almaktadır. Halkevinin iç duvarlarında Vali Tevfik Sırrı Gür'ün isteği üzerine, Ressam Nurettin Ergüven'in 1946 yılında yaptığı, Mersin'in doğal güzelliklerini işleyen resimler bulunmaktadır. Ön yüzü tasarlanırken cephe etkisi dikkate alınmış ama arka cephe tümüyle göz ardı edilmiştir.

Halkevi kentin ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli görevler üstlenmiştir. Bina halkevlerinin programına uygun tasarlanmış, kütüphane, okuma salonu, temsil salonu, bahçe, balkon ve meydan bu prensiplere uygun olarak planlanmıştır.

Mersin Community Center Building

One of the main reasons, making this building a distinguished one, is that, the time when it was constructed during a shortage of construction materials which were remarkable high priced, Mersin Community Centre was completed with an incredible low budget. This was possible by the participation of local people.

Mersin Community Center building is composed of two floors, totally 4800 m². Community center locates on a point overlooking the city; it has characteristics

as complementary of Atatürk sculpture and Republic Square opposite to it. There are epigrams belong to Atatürk on the walls of the construction. Indoor walls of the construction have been adorned with pictures, which treat natural beauties of Mersin, painted by Artist Nurettin Ergüven in 1946 upon request of Governor Vali Tevfik Sırrı Gür. The building has a revolving stage which is a first in Turkey at those years. Façade effect has been taken into consideration while designing front side of the building but back façade has been completely ignored.

Binalar

Buildings

Anıtkabir

Atatürk's Mausoleum

Mustafa Kemal Atatürk'e duyulan saygı ve sevginin göstergesi olan Anıtkabir Türkiye Cumhuriyeti'nin en anlamlı eseridir. Kente egemen bir noktada bulunması yapısal görkemini pekiştirmektedir. Mimarisi, kullanılan heykel ve kabartmalar Kurtuluş Savaşı'nı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini, Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel özelliklerini yansıtmaktadır. Anıtkabir, 15,000 m²'lik bir alan üzerinde bulunmaktadır.

Mausoleum which is the indicator of esteem and love felt for Mustafa Kemal Atatürk is the most meaningful work or art in Turkish Republic. Being located on a point overlooking the city strengthens its structural magnificence. Its architecture, and sculptures and relieves used reflect the War of Independence, establishment period of Turkish Republic and personal characteristics of Mustafa Kemal. Mausoleum is located on a 15,000 square meters area.

Yer Anıttepe/Ankara	Location Anıttepe/Ankara
Tarih 9 Ekim 1944- 1 Eylül 1953	Date October 9 th , 1944- September 1 st , 1953
İşveren Milli Savunma Bakanlığı	Employer Ministry of National Defense
Statik Tasarım Feridun Arısan	Structural Design Feridun Arısan
Mimari Tasarım Emin Onat , Orhan Arda	Architectural Design Emin Onat, Orhan Arda
Yapım Bilgiye Ulaşılamamıştır	Contractor Not available
Müşavir Hamdi Peynircioğlu, Sabiha Gürayman, Said Kuran, İsmet Aka	Consultant Hamdi Peynircioğlu, Sabiha Gürayman, Said Kuran, İsmet Aka
Bedel Bilgiye Ulaşılamamıştır	Price Not available

Tarihçe

Mustafa Kemal Atatürk 10 Kasım 1938 tarihinde hayata gözlerini yumduktan sonra kısa bir süre için İstanbul Dolmabahçe'de bekletilmiş, daha sonra Ankara Etnografya Müzesi'ne defnedilmiştir. Etnografya Müzesi kalıcı olarak düşünülmediği için yeni bir anıt yeri tespit etmek üzere çalışmalar hemen başlatılmış ve Ankara'nın kente egemen noktası olan Rasattepe uygun görülmüştür.

Anıtkabir projesi düzenlenen yarışmayla belirlenmiştir. Yarışma sonucunda Prof. Emin Onat ve Doç. Orhan Arda imzalı projenin uygulanmasına karar verilmesiyle

birlikte kamulaştırma süreci başlatılmıştır. Bayındırlık Bakanlığı ile Emin Onat ve Orhan Arda arasında 4 Temmuz 1944 tarihinde sözleşme imzalanmış, 9 Ekim 1944'te görkemli bir temel atma töreni ile başlayan inşaat 9 yıl sürmüştür, 1 Eylül 1953 tarihinde de tamamlanmıştır. Dört aşamada gerçekleşen inşaatın başlaması ve kamulaştırılma çalışmaları için Bayındırlık Bakanlığı'na 1,000,000 TL. ödenek tahsis edilmiş, 4 Eylül 1944 tarihinde birinci kısım inşaatı ihaleye çıkarılmıştır.

Anıtkabir inşaatı dört aşamada gerçekleştirilmiştir.

Birinci Aşama

Toprağın düzeltilmesi ve Aslanlı Yol'un istinat duvarlarının yapılmasını kapsamaktadır. Müteahhit Yüksek Mühendis Hayri Kayadelen tarafından yapılmıştır. İnşaat 1944'te başlamış, 1945'te tamamlanmıştır.

İkinci Aşama

İkinci aşama 29 Eylül 1945'te başlamış, 8 Ağustos 1950'de tamamlanmıştır. Mozole ve tören meydanını çevreleyen yardımcı binaların yapılmasını kapsamaktadır. Bu aşamada inşaatın kâgir ve betonarme yapı sistemine göre, temel basıncının azaltılması göz önünde tutularak, anıt kütesinin "temel projesinin" hazırlanması kararlaştırılmıştır. 1947 yılı sonuna kadar mozolenin temel kazısı ve izolasyonu tamamlanmış ve her türlü çöküntüyü engelleyecek olan 11 metre yüksekliğinde betonarme temel sisteminin demir montajı bitirilme aşamasına gelmiştir. Giriş kuleleri ile yol düzeninin önemli bir kısmı, fidanlık tesisi, ağaçlandırma çalışmaları ve arazinin sulama sisteminin büyük bir bölümü tamamlanmıştır.

Üçüncü Aşama

Anıtkabir üçüncü kısım inşaatı 1950 yılında yapılmıştır. Anıta çıkan yollar, Aslanlı Yol, tören meydanı ve mozole üst döşemesinin taş kaplaması, merdiven basamakları, lahit taşının yerine konulması ve tesisat işleri bu dönemde tamamlanmıştır.

Dördüncü Aşama

Dördüncü kısım inşaatı 20 Kasım 1950'de başlamış ve 1 Eylül 1953'te bitirilmiştir. Şeref holü döşemesi, tonozlar alt döşemeleri ve şeref holü çevresi taş profilleri ile saçak süslemelerinin yapılmasını kapsamaktadır.

Mimari Özellikler

Türk mimarlığında 1940–1950 yılları arası, "II. Ulusal Mimarlık Dönemi" olarak adlandırılır. Bu dönemde daha çok anıtsal yönü ağır basan, simetriye önem veren, kesme taş malzemenin kullanıldığı binalar yapılmıştır. Anıtkabir bu dönemin özelliklerini taşımaktadır.

Anıtkabir'de Selçuklu ve Osmanlı mimari özellikleri ve süsleme öğeleriyle birlikte Anadolu'nun farklı kültürlerinin izlerine de evrensel bir dille yer verilmiştir.

Dış cephelerde, duvarların çatı ile birleştiği yerde kuleleri dört yandan saran Selçuklu taş işçiliğinde testere dişi olarak adlandırılan bordür bulunmaktadır. Ayrıca Anıtkabir'in bazı yerlerinde (Mehmetçik Kulesi, Müze Müdürlüğü) kullanılan çarkıfelek ve rozet denilen taş süslemeler Selçuklu ve Osmanlı sanatında da göze çarpmaktadır.

Bütün bu özellikleriyle yapıldığı dönemin en iyi örneklerinden biri olan Anıtkabir yaklaşık 750,000 m²'lik bir alanı kaplamakta olup, Barış Parkı ve Anıt Bloku olarak iki kısma ayrılmaktadır.

Mezar Odası

Atatürk'ün naaşı, mozolenin zemin katında doğrudan doğruya toprağa kazılmış bir mezarda bulunmaktadır. Mozolenin birinci katı olan şeref holündeki sembolik lahit taşının tam altında bulunan mezar odası Selçuklu ve Osmanlı mimari stilinde sekizgen planlıdır ve piramidal külahlı, tavanı geometrik motifli mozaiklerle süslenmiştir. Zemin ve duvarlar siyah, beyaz, kırmızı mermerlerle kaplanmıştır. Mezar odasının ortasında kible yönünde kırmızı mermer sanduka yer almaktadır.

Anıt Bloku

Anıtkabir Anıt Bloku Aslanlı Yol, Tören Meydanı ve Mozole'den oluşmaktadır.

Anıtkabir'e Tandoğan kapısından girildiğinde Barış Parkı içerisinde uzanan yoldan Aslanlı Yol başındaki 26 basamaklı geniş merdivenlere ulaşılmaktadır. Merdivenin hemen başında karşılıklı olarak Bağımsızlık ve Özgürlük kuleleri yer almaktadır.

Anıtkabir yapı topluluğu içinde, simetri gözetilerek yerleştirilmiş olan on adet kule bulunmaktadır. Bu kulelere ulusumuzun ve devletimizin oluşumunda büyük tesirleri olan yüce kavramları temsil eden isimler verilmiştir. Kuleler, plan ve yapı bakımından birbirinin benzeridir. Kareye yakın 12 x14 x7,20 metre boyutunda dikdörtgen plan üzerine kurulmuş olan kulelerin üzeri piramit biçiminde çatılarla örtülüdür. Çatıların tepelerinde, eski Türk çadırlarında görülen tunç mızrak ucu vardır. Eski Türk kilim desenlerinden alınmış geometrik süslemeler, fresk tekniğinde uygulanmıştır.

Bağımsızlık Kulesi

Aslanlı yolun sağ başındaki Bağımsızlık Kulesi'nin iç duvarlarında bulunan kabartmada, ayakta duran ve iki eliyle kılıç tutan bir gencin yanında bir kaya üzerine konmuş kartal figürü görülmektedir. Kartal, mitolojide ve Selçuklu sanatında gücü ve bağımsızlığı sembolize etmektedir. Kulenin içinde ise Anıtkabir maketi ile Anıtkabir'i tanıtıcı ışıklı panolar bulunmaktadır.

Özgürlük Kulesi

Aslanlı Yol'un sol başında bulunan Özgürlük Kulesi içindeki kabartmada; elinde kâğıt tutan melek figürü ile meleğin yanında şaha kalkmış bir at tasvir edilmiştir. Melek figürü bağımsızlığın kutsallığını, elindeki kâğıt "Hürriyet Beyanamesi"ni sembolize etmektedir. At figürü ise özgürlük ve bağımsızlık sembolüdür. Kule içinde Anıtkabir'in inşaat çalışmalarını gösteren

fotoğraf sergisi ve inşaatta kullanılan taş örnekleri bulunmaktadır.

Kadın Heykel Grubu

Bağımsızlık Kulesi'nin önünde, ulusal giysiler giymiş üç kadından oluşan bir heykel grubu vardır. Bu kadınlardan kenarlardaki ikisi yere kadar uzanan kalın bir çelenk tutmaktadır. Başak demetlerinin meydana getirdiği çelenk bereketli yurdumuzu temsil etmektedir. Soldaki kadın, ileri uzattığı elindeki kapla Atatürk'e tanrıdan rahmet dilemekte, ortadaki kadın eliyle yüzünü kapamış ağlamaktadır. Bu üçlü grup, Türk kadınlarının Atatürk'ün ölümünün derin acısı içinde bile gururlu, ağırbaşlı ve azimli oluşunu dile getirmektedir.

Erkek Heykel Grubu

Özgürlük Kulesi'nin önünde üç erkekten oluşan heykel grubu vardır. Sağdaki erkek başında miğferi ve kalın kaputu ile Türk askerini temsil ederken, onun yanında elinde kitabı ile Türk gençliğini ve aydın insanı, biraz gerisinde ise yerel kıyafetlerle Türk köylüsü temsil edilmektedir.

Aslanlı Yol

Aslanlı Yol 262 metre uzunluğundadır. Yolun iki yanında oturmuş pozisyonda 24 aslan heykeli bulunmaktadır. Anadolu'da uygarlık kuran Hititlerin sanat üslubu ile yapılan aslan heykelleri kuvvet ve sükûneti temsil etmektedir.

Tören Meydanı

Aslanlı Yol'un sonunda yer alan tören meydanı 129 x84,25 metre boyutundadır. 15 bin kişi kapasiteli bu alanın zemini; siyah, kırmızı, sarı ve beyaz renkte traverten taşlardan oluşan 373 adet halı ve kilim deseniyle bezenmiştir.

Mehmetçik Kulesi

Aslanlı Yol'un bitiminde sağda Mehmetçik Kulesi yer almaktadır. Kulenin dış yüzeyinde yer alan kabartmada; cepheye gitmekte olan Mehmetçiğin evinden ayrılışı ifade edilmektedir. Bu kompozisyonda, elini asker oğlunun omzuna atmış, onu vatan için savaşa gönderen hüzünlü, fakat gururlu anne tasvir edilmiştir. Kulenin içinde; Anıtkabir ve Atatürk ile ilgili çeşitli kitaplar ve hediyelik eşyalar yer almaktadır.

Zafer Kulesi

Kulenin duvarlarında Atatürk'ün en önemli üç zaferinin tarihi ve zaferle ilgili özlü sözleri

yazılıdır. Kule içinde Atatürk'ün naşını 19 Kasım 1938'de İstanbul Dolmabahçe Sarayı'ndan alarak Sarayburnu'nda donanmaya teslim eden top arabası sergilenmektedir.

Barış Kulesi

Kulenin iç duvarında Atatürk'ün "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesini dile getiren bir kabartma kompozisyonu yer almaktadır. Bu kabartmada çiftçilik yapan köylüler ve yanlarında kılıcını uzatarak onları koruyan bir asker figür tasvir edilmiştir. Bu asker barışın sağlam ve güvenli kaynağı olan Türk ordusunu sembolize etmektedir. Bu şekilde insanlar Türk ordusunun sağladığı huzur ortamı içinde günlük hayatlarını devam ettirmektedir. Kulenin içinde ise Atatürk'ün 1935-1938 yılları arasında kullandığı Lincoln marka tören ve makam otomobilleri sergilenmektedir.

23 Nisan Kulesi

Kulenin iç duvarında 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışını temsil eden bir kabartma yer almaktadır. Bu kabartmada, ayakta duran kadının tuttuğu kâğıdın üzerinde 23 Nisan 1920 yazılıdır. Kadının diğer elinde TBMM'nin açılışını simgeleyen bir anahtar bulunmaktadır.

Misak-ı Milli Kulesi

Müzenin girişindeki bu kulenin içinde bulunan kabartma, ulusal birliği sembolize etmektedir. Kabartma, bir kılıç kabzası üzerinde üst üste konmuş dört elden oluşmaktadır. Kulenin ortasında Anıtkabir'de yapılan törenlere katılan heyetlerin özel defteri imzalaması için imza kürsüsü yer almaktadır. Müzenin girişi olan bu kulede bulunan güncel panolarında Anıtkabir'de yapılan önemli törenlere ait fotoğraflar da sergilenmektedir.

Anıtkabir Atatürk Müzesi

Anıtkabir Atatürk Müzesi 21 Haziran 1960'ta açılmıştır. Müzede Atatürk'ün kullandığı eşyalar, madalya ve nişanları ve kendisine hediye edilen armağanlar ve giysileri yer almaktadır.

Devrim Kulesi

Anıtkabir Atatürk Müzesi'nin devamı olan bu kulede Atatürk'ün giydiği elbiseler sergilenmektedir. Kulenin iç duvarında yer alan kabartmada zayıf, güçsüz bir elin tuttuğu sönme üzere olan bir meşale, çökmekte olan Osmanlı İmparatorluğu'nu simgelemektedir. Güçlü bir elin göklere doğru kaldırdığı ışıklar saçan diğer bir meşale ise, Türk ulusunu çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmak için yapılan devrimler simgelemektedir.

Cumhuriyet Kulesi

Kule içinde Atatürk'ün öğrenim gördüğü Manastır Askeri İdadisi ile Sivas ve Erzurum Kongre binaları ile Birinci TBMM binasının maketleri ve o döneme ait fotoğraflar sergilenmektedir.

Bayrak Direği

Anıtkabir'in Çankaya yönündeki 28 basamaklı tören meydanına giriş merdivenlerinin ortasında, tek parçalı yüksek bir direk üzerinde Türk bayrağı dalgalanmaktadır. Amerika'da özel olarak yaptırılan 33.53 metre yüksekliğindeki bu direk, Avrupa'daki tek parça çelik bayrak direklerinin en yükseğidir. Direğin 4 metresi kaidenin altında kalmaktadır.

Müdafaa-i Hukuk Kulesi

Bu kule duvarının dış yüzeyinde yer alan kabartmada, Kurtuluş Savaşımızda ulusal birliğimizin temeli olan Müdafaa-i Hukuk ifade edilmektedir. Cumhuriyet Kulesi ve Müdafaai Hukuk Kuleleri arasında yer alan bu bölümde ise Atatürk'ün özel kitaplığı sergilenmektedir.

Mozole

Anıtkabir'in en önemli bölümü olan mozoleye çıkan 42 basamaklı merdivenlerin ortasında "hitabet kürsüsü" yer almaktadır. Mermer kürsünün tören meydanı cephesi dairesel geometrik motiflerle süslüdür.

Mozole 72x52x17 metre boyutunda uzunca dikdörtgen bir plan üzerine kurulmuş, ön ve arka sekiz, yan cepheler ise 14.40 metre yüksekliğinde on dört kolonatla çevrelenmiştir. Mozole cephesinde, solda Atatürk'ün Türk gençliğine hitabı, sağda ise Cumhuriyet'in kuruluşunun 10. yıldönümünde söylediği nutku yer almaktadır. Harfler taş kabartma üzerine altın yıldızlarla yazılmıştır.

Şeref Holü

Şeref holüne bronz kapılardan girilmekte; sağda Atatürk'ün 29 Ekim 1938 tarihli Türk ordusuna son mesajı, solda ise 2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Atatürk'ün ölümü üzerine yayınladığı 21 Kasım 1938 tarihli taziye mesajı yer almaktadır. Bu iki yazıt

Atatürk'ün doğumunun 100. yılı olan 1981'de yazılmıştır.

Girişin tam karşısında büyük pencerenin yer aldığı nişin içinde, Atatürk'ün sembolik lahdi bulunmaktadır. Lahit taşı 40 ton ağırlığında tek parça kırmızı mermerdir. Lahit taşının yer aldığı bölüm beyaz Afyon mermeri, Şeref holünün zemini Adana ve Hatay'dan, yan duvarları ise Afyon ve Bilecik'ten getirilen kırmızı, siyah, yeşil ve kaplan postu mermerlerle kaplanmıştır. Şeref Holü'nün 27 kirişten oluşan tavanı ile yan galeri tavanları mozaik ile süslenmiştir. Şeref Holü'nün yüksekliği 17 metredir ve yan duvarlarında altışardan 12 adet bronz meşale bulunmaktadır. Mozole yapısının üstü, düz kurşun çatı ile örtülüdür.

Barış Parkı

Anıtkabir; Atatürk'ün "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" özdeyişinden ilham alınarak, çeşitli yabancı ülkelerden ve Türkiye'nin bazı bölgelerinden getirilen fidanlarla oluşturulan Barış Parkı içinde yükselmektedir.

Barış Parkı için Afganistan, ABD, Almanya, Avusturya, Belçika, Çin, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hindistan, Irak, İngiltere, İspanya, İsrail, İsveç, İtalya, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Mısır, Norveç, Portekiz, Yugoslavya ve Yunanistan'dan çeşitli ağaç ve fidanlar getirilmiştir.

Atatürk's Mausoleum

An international competition was organized to choose a design for Atatürk's Mausoleum in 1943. The winner of the competition was Prof. Emin Onat and Orhan Arda and the construction of the building started in 1944. The building represents the Turkish history, in particular the Independence War, and the great military, revolutionary and leadership qualities of Mustafa Kemal. After the completion of the building, Atatürk's body was removed from the Ethnographic Museum to there on 10th of November, 1953.

The Mausoleum now covers a large area known as Mausoleum Hill. Gardens and park surround the building, which is reached by special roads. Leading to the Mausoleum is Lion Road, boarded on either

side by 24 lion statues. To the right of the entrance is the Tower of Independence, and to the left the Tower of Freedom. In front of the towers are two groups of statues depicting three men and three women, who represent Turkish nation.

The period between 1940–1950 years is known as "2nd National Architecture Period" in Turkish Architecture. In this period buildings, monumental structure of which carries weight which give importance to symmetry and hewn stone materials are used, have been mostly constructed. Mausoleum also includes the characteristics of this period.

Seljuk and Ottoman architectural characteristic and embossing elements have been applied in Mausoleum in addition to the features of this period.

For example a border print, which has been called as saw tooth in Seljuk stonework, which encircles the towers on the point where the walls meet with the roof has been applied on the exterior front. In addition stone embosses called as fortune's wheel and rosette used in some sections of the Mausoleum (Mehmetçik/Soldier Tower, Museum Directorate) stands out in Seljuk and Ottoman art.

Mausoleum which is one of the best examples as of its construction time cover approximately a 750,000 m² area, and divided into two parts as Peace Park and Monument Block.

Binalar

Buildings

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Binası

Turkish Grand National Parliament (TBMM) Building

Çankaya yolu ile Dikmen yolu arasında kalan ve Milli Savunma Bakanlığı ile Genelkurmay Başkanlığı binalarının karşısına rastlayan üçgen saha Devlet Mahallesi yapılacak; mahalle, Kızılay'da Güven Anıtı ile başlayacak, bakanlık binaları ile devam edecek ve en yüksek yerde halk egemenliğini çağrıştıracak TBMM binası ile sonlanacaktır. Binanın mimari özellikleri ve genel yapısı, Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünü ve ölümsüzlüğünü simgeleyecek biçimde; vakur, sağlam ve dayanıklı tasarlanacaktır.

Triangular site located between Çankaya road and Dikmen road and over against Ministry of National Defense and General Staff will have been projected as State District, the district will have started with Güven Monument in Kızılay, continued with ministry buildings and become reminiscent of public sovereignty at the highest place and finally ended with TBMM building. Architectural features and general structure of the building will have been designed as dignified, strong, and durable in a way to symbolize the strength and immortality of Turkish Republic.

Yer
Bakanlıklar /Ankara

Tarih
Proje: Uluslararası Yarışma 11 Ocak 1937
Yarışma Bitimi: 28 Ocak 1938
Temel Atımı: 26 Ocak 1939
Açılış: 6 Ocak 1961 (Kurucu Meclisin Toplantısı ile)

İşveren
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı

Statik Tasarım
Prof. C. Holzmeister Bürosu
Arthur Waldapfel

Mimari Tasarım
Prof. C. Holzmeister
Ziya Payzın

Yapım
Abdurrahman Naci Demirağ (Başlangıç ve ilk tesisat), Ferit Ölçer-
Muzaffer Birinci- Mebus Ergüvenç (Betonarme), Hayri Kayadelen (Taş
İşleri, bakır kaplama), Garanti İnş. Ort. (Alüminum, doğrama), Muzaffer
Budak (Mermer ve ince işlerin yarısı), Hans Röllinger (Mermer ve ince işler
ve lambri)

Müşavir
Latif Doğu, Adıl Denктаş, M. Ali Çıtıptınoğlu, Hilmi Tokmar

Bedel
12 Milyon ABD Doları

Location
Bakanlıklar /Ankara

Date
The announcement of the international project contest : January 11th, 1937
Result of the Contest : January 28th, 1938
Starting of the Construction : January 26th, 1939
Opening: January 6th, 1961 (with the meeting of Constituent Assembly)

Employer
Chairmanship of Turkish Grand National Assembly

Structural Design
Prof. C. Holzmeister Design Office
Arthur Waldapfel

Architectural Design
Prof. C. Holzmeister
Ziya Payzın

Contractor
Abdurrahman Naci Demirağ (Start-up and initial installation), Ferit Ölçer- Muzaffer
Birinci- Member of Parliament Ergüvenç (R.C.), Hayri Kayadelen (Stone works,
copper cladding), Garanti İnş. Ort. (Aluminum and woodwork), Muzaffer Budak
(Marble and half of finishing works), Hans Röllinger (Marble and wooden claddings,
finishing works)

Consultant
Latif Doğu, Adıl Denктаş, M. Ali Çıtıptınoğlu, Hilmi Tokmar

Price
12 Million US Dollar

Tarihçe

Ankara'nın başkent olması için İsmet Paşa ve bir grup arkadaşı 9 Ekim 1923'te yasa önerisi vermiş, TBMM Genel Kurulu da 13 Ekim tarihli oturumunda öneriyi görüşerek kabul etmiştir. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilmesinden sonra, Ankara Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olmuştur.

O tarihlerde Ankara 400 bin nüfuslu bir Orta Anadolu şehridir. Dolayısıyla, başkent olabilmek için gereken pek çok özellikten yoksundur. Genç Cumhuriyetin hedefi ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarla birlikte ülkenin imarında da yeniden yapılanmadır. İlk olarak başkent ilan edilen Ankara'nın imarı için adım atılır, yatırım kararları alınır. Ankara'da, devlet hizmetinde kullanılacak binalardan başlayarak, okul, otel, çarşı, yol, su gibi temel ihtiyaçlarda büyük sıkıntı yaşanmaktadır.

Ankara'yı bir an önce imar açısından geliştirmek için, 1927'de Prof. Brix'e imar planı yaptırılır. Ankara hızla gelişmektedir. Bakanlıklar bölgesi olarak isimlendirilen alanda resmi binalar inşa edilir, Ziraat Bankası, İş Bankası, Halkevi gibi diğer büyük binalar ortaya çıkmaya başlar. İşin doğrusu, genellikle İslam mimarisi karakterine sahip bu binalar, her konuda Batılılaşmayı hedefleyen Atatürk ve arkadaşları tarafından beğenilmez. Cumhuriyet kadroları, Avrupa şehri karakterinde Ankara yaratma düşüncesindedir. Brix'in hazırladığı imar planı yetersiz bulunur ve 1932 yılında Ankara'nın yeni imar planı Prof. H. Jansen'e hazırlatılır.

Prof. Jansen hazırladığı nazım planda, iş merkezleri, pazar ve çarşılar, genel park ve yeşil sahalara ve yollarla beraber, Çankaya yolu

ile Dikmen yolu arasında kalan ve Milli Savunma Bakanlığı ile Genelkurmay Başkanlığı binalarının karşısına rastlayan üçgen saha Devlet Mahallesi olarak tespit edilir. Mahalle, Kızılay'da Güven Anıtı ile başlayacak, bakanlık binaları ile devam edecek ve en yüksek yerde halk egemenliğinin çağrıştıracak TBMM binası ile sonlanacaktır.

TBMM binası için uluslararası yarışma açılmasına karar verilir. 11 Ocak 1937'de çıkarılan yasayla, "Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığını, yirminci asrın mimari özelliklerine uygun ve bir abide niteliğinde" yeni bir parlamento binasının yapımı için düğmeye basılır. B. Fikret Sılay'ın başkanlığında idare amirlerinden oluşan bir komisyon kurularak süreç başlatılır. Açılan yarışma, 28 Ocak 1938

tarihinde sona erer. Jüride Hollandalı Dudok, İsveçli Tengbom, İngiliz Hovard Robertson bulunmaktadır. Alanlarındaki uzmanlıklarıyla önde gelen bu isimler, birinci ödüle layık görülen 13, 14 ve 8 numaralı projeleri inşaat komisyonuna tavsiye eder. Her üç proje inşaat komisyonu tarafından Dolmabahçe Sarayı'nda Atatürk'e sunulur. Yapılan görüşmeler sonunda, Prof. Dr. C. Holzmeister tarafından teklif edilen proje tercih edilir. 25 Mart 1938 tarihinde Prof. C. Holzmeister ile sözleşme yapılır ve ana binanın temeli 26 Ocak 1939'da zamanın Meclis Başkanı Abdülhalik Renda tarafından atılır.

2. Dünya Savaşı nedeniyle inşaat yarım kalır. Savaş sonrası ise TBMM, binanın yapımını tamamen Bayındırlık Bakanlığına devreder.

Bitirilen bloklar kullanıma açılır. Muhafız kışlası, Amerikan Yardım Heyetinin; pansiyon binası, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin; matbaa binası, marangozluk işleri atölyesinin hizmetine verilir. TBMM tüm üniteleriyle 6 Ocak 1961'de düzenlenen bir törenle açılır.

Özellikler

Meclis binasının mimari özellikleri ve genel yapısı, Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünü simgeleyecek bir biçimde, ağır başlı, sağlam ve dayanıklı nitelikte tasarlandı. Tüm mekânlar

anıtsal, dengeli ve üç boyutlu bir düzenlemeye göre ele alındı.

Meclis binasının yerleşim alanı 19.372 m²'dir. Bodrum kat üzerine dört kat olarak inşa edilen binanın toplam kullanım alanı ise 56.775 m²'dir. Ön cephe uzunluğu ise 248 metredir.

Bina betonarme karkastır. Dış duvarlar sekiz cm ile 24 cm arasında değişen kalınlıkta ve üçte biri kuyruklu kısmen kataraktla kesilmiş, kısmen elle işlenmiş beyaz traverten ile kaplıdır. Anıtsal ölçekli yapılar grubunun

simetrik düzenlemesinde ortada, arazinin en yüksek noktasında büyük toplantı salonlarını içeren merdivenli ve sütunlu girişi ile ana kütle bulunmaktadır. Ana kütle, birbirine paralel iki sıra halinde yanlara uzanan kanatlar ve bunları birleştiren köprülerle zenginleştirilmiştir.

Bu galerilerden, ortada 550 kişilik Millet Meclisi Toplantı Salonu'na (Genel Kurul) girilmektedir. Genel Kurul Salonu yukarıdan dinleyici balkonları (localar) ile çevrelenmiştir. Şeref Holü'nün sağına düşen kulisten, eskiden Senato Toplantı Salonu olarak kullanılan ikinci büyük toplantı salonuna geçilmektedir. Yine burada,

parti gruplarının kullandığı iki ayrı salon daha bulunmaktadır.

Tören salonu ön sol kanattaki üç katlı kütlede yer alan galerili bir iç düzenlemesi vardır. Bu bölümün üst katı, ayaklar üzerinde yükselen bir köprü ile ana yapıya bağlanmaktadır.

Tören salonunun altında, tabanı mermerle kaplı alt giriş holü bulunmaktadır. Bu mekân çeşitli sergi ve kokteyller için kullanılmaktadır. Benzer bir köprülü uzantı simetri aksının sağında da uzanmaktadır. İki katlı olan bu bölümün, giriş katında Meclis Başkanlığı makamı, üst katında ise Divan Üyelerinin odaları bulunmaktadır. Başkanlık makamının kuzeyine düşen bahçe içinde bir de havuz yer almaktadır. Yine

başkanlık makamı girişindeki iç bahçe, ana kütle içinde yer alan diğer iç bahçeler gibi mimariye ayrı bir zenginlik katmaktadır. Bu iki kütlede, bakanlıklara yönelik cephesinde iki kat boyunca yükselen sütunlar düzeni vardır.

Meclis binasında Genel Kurul Salonu'nun dışında, siyasi partilere ayrılmış 176, 415 ve 700 kişilik üç büyük toplantı salonu ile ayrıca 44 salon ve 352 küçük-büyük oda bulunmaktadır. Ayrıca siyasi partilere ayrılmış yönetim büroları, komisyon toplantı salonları, Meclis kütüphanesi, Meclis TV, bilgi işlem merkezi, arşiv, basın büroları, lostra salonu, PTT, Hava Yolları ve Demir Yolları bilet satış gişeleri ile Genel Sekreterlik ve bazı hizmet birimleri bulunmaktadır.

Ayrıca, ana binada dokuz insan, 16'sı yük asansörü bulunmaktadır. Binanın aydınlatılması 695 özel kristal avize ve aplik, 605 özel armatürle sağlanmaktadır.

Malzemeler ve Sembolik Önemleri

TBMM binası; dönemin kısıtlı olanaklarına rağmen, tercih edilen mimarlık üslubu ile anıtsallığı sağlayan büyük ölçek, yüksek kolonlar ve pencereler, üç boyutlu etki yaratan yapı kitleleri, iç bahçeler ve mekânların birbiri ile mükemmel uyumu ile Türkiye Cumhuriyeti'nin ideallerinin simgesi bir anıttır.

Binanın cephesindeki taş kaplamalarda Malıköy ve Eskipazar'dan çıkartılan travertenler kullanılmış, iç mekânlarda kullanılan 36 ayrı renkte mermer Afyon'dan

getirilmiştir. Şeref Holü'nün yer döşemesi Holzmeister'in Viyana'da hazırlattığı projeye göre yapılmış, yer mozaiklerini hatırlatan döşemede soyut geometrik motiflerin yanı sıra Anadolu kültürüne yabancı olmayan idollere yer verilmiştir. Kullanılan 600 büyük avize iç mimariye uygun olarak Holzmeister'in bürosunda çizilmiş, Çekoslovakya'da Bohemya camlarından yapılmıştır.

Anıtsallığı çağrıştıran neoklasik mimarlık öğeleri ile Cumhuriyetin modernize anlayışının simgesi olan parlamento binasının iç mekânlarında da aynı anıtsal etki gözlenmektedir. Özellikle Şeref Holü ve Şeref Girişi, barok üslubu hatırlatan detaylara sahip merdivenleri, kapı profilleri, galeri sütunları, mermer kaplamaları ve özel tasarlanmış avizeleri ile görkemli bir görünüme sahiptir. Bu mekândaki ahşap korkuluklarda buğday başağını ve insanı simgeleyen figürler kullanılması Türkiye'nin tarım etkinliğini vurgulamaktadır. Stilize aslan figürleri ise Anadolu'da Hitit döneminden beri kullanılan bir güç sembolüdür ve Cumhuriyetin gücünü sembolize etmektedir.

Türkiye'nin tarihsel, bölgesel ve ekonomik koşullarına uyarlanarak, mimarlıktaki çağdaşlaşma isteklerine cevap veren TBMM binası, bu özellikleri ile Cumhuriyet dönemi modern mimarlık anlayışının önemli bir örneğini sunmaktadır. Depreme dayanıklı olarak yapılan binanın dış cephesinde ise, kaplama malzemesi olarak bej renkli traverten kullanılmıştır.

Coğrafi Konum ve Yerleşme Düzeni

Bakanlıklar Sitesi'nin Çankaya'ya doğru en son ve en yüksek noktasında yer alan Meclis Binası şehre hakim bir konumdadır. Tüm yerleşim alanıyla dünyanın en geniş parlamento yerleşkelerinden biri olan TBMM, kuzeyde İnönü Bulvarı, güneyde Ömür Sokak, batıda Dikmen Caddesi, doğuda Atatürk Bulvarı ve Güvenlik Caddesi ile çevrelenmektedir.

Yerleşke alanının kuzey bölümünde Meclis Binası yer alırken, doğusunda Milli Egemenlik Parkı, batısında Ziyaretçi Kabul Salonu (1324

m²) bulunmaktadır. Meclis Binası'nın güneyinde Halkla İlişkiler Binası ve camii, doğusunda Muhafız Taburu (7616 m²) ve kapalı otopark (16544 m²), batısında Personel Binası (8222 m²), Isı Santrali, Matbaa Binası (2221 m²), su depoları (1296 m²) yer almaktadır. Güvenlik Caddesi boyunca TBMM Lojmanları, Muhafız Taburu Lojmanları, gazino ve seralar (1763 m²) ile güneyinde fidanlık ve spor alanları bulunmaktadır.

Meclis yerleşkesine girişler batıda Dikmen Kapısı (Dikmen Caddesi), doğuda Çankaya Kapısı (Atatürk Bulvarı) olmak üzere iki ayrı kapıdan sağlanmaktadır. Kuzeyde İnönü Bulvarı'ndan olan giriş törenler dışında kullanılmamaktadır. Güvenlik Caddesi'nden ise idari meclis personelinin ikamet ettiği lojmanlara giriş sağlanmaktadır.

Genel Kurul Salonunda Yapılan Son Düzenlemeler

1995 yılında Başkanlık Divanı kararı ile Genel Kurul Salonu'nun yeniden düzenlenmesi konusunda ulusal bir proje yarışması açılmış, Ural Mimarlık Şehircilik Şirketi'nin hazırladığı proje, jüri tarafından birinci seçilmiştir. Yeni Genel Kurul Salonu 1998 yılında kullanıma açılmıştır.

Yeni projede milletvekillerinin oturma düzeni amfi biçiminde oluşturularak aralarındaki görsel ve işitsel ilişki güçlendirilmiş, daha modern bir dekorasyon sağlanmıştır.

Yapılan elektronik düzenlemelerle milletvekilleri, masalarına yerleştirilen "parmak izi" ünitesine dokunarak kendilerini sisteme tanıtmakta ve elektronik oylamaya katılabilmektedir. Yine masa üzerindeki mikrofon yardımı ile milletvekillerine oturdukları yerden konuşma imkânı da tanınmıştır. Tümüyle yenilenen Genel Kurul Salonu'ndaki, bağımsız 16 Türk devletini simgeleyen 16 adet büyük avize orijinal haliyle korunmuştur.

Yapılan bu son düzenleme ile milletvekillerinin tamamının Genel Kurul Salonu'nda oturması; hükümet ve komisyonların, 25'er koltukla kürsünün iki yanında yer alması sağlanmıştır. Protokole ayrılan locadan 75, yabancı misyon temsilcilerine ayrılan locadan 75, basın locasından 80 ve özel dinleyici locasından da 725 kişi yararlanabilmektedir.

Bahçe Düzenlemesi

TBMM yerleşkesinin bahçe düzenlemesi için 1965 yılında bir proje yarışması açılmıştır. Bu, aynı zamanda, Türkiye'de peyzaj mimarlığı alanında yapılan ilk yarışma özelliği de

taşımaktadır. Ziya Payzın'ın da aralarında bulunduğu jürinin çalışmaları sonucunda Ziraat Yüksek Mühendisi Yüksel Öztan'ın projesi birinciliğe değer görülmüştür.

Meclis parkı tasarımında, bakanlıklardan itibaren başlayan aksın odak noktası durumunda olan Meclis binasına doğru kademelendirme yapılarak etki güçlendirilmiş, ön bahçe, binayı takdim eden bir alan olarak düzenlenmiştir. Bahçe alanı, güneyde ve kısmen doğu ve batıda 2-3 metre yüksekliğinde bosajlı kesme taştan bir duvarla çevrilidir. Çevre düzenlemesi kapsamında bugüne kadar iki yüzün üzerinde bitki türü kullanılmıştır.

Turkish Grand National Parliament (TBMM) Building

On January 11th, 1937, with a law promulgated by TBMM, it was decided to open a project contest for the construction of a new parliament building of a “monumental quality and suitable to the permanence of the Republic of Turkey and the architectural characteristics of the 20th century”.

The contest in which 14 projects participated was finished on 28th of January, 1938 and the jury chose three projects worthy of a first prize. As a result, it was decided to apply Clemens Holzmeister’s project and the construction was started on 26th of January 1939.

Great difficulties were endured from time to time in finding financial resources for the construction

of the building. Meanwhile, the starting of 2nd World War also paved the way to even greater difficulties. Therefore, the construction was accelerated after 1957 and it was opened for use on January, 1961.

Floor area of the parliament building is 19,372 square meter. Total covered area of the building which has been constructed as four floors on basement floor is 56,775 m². The length of facade is 248 m.

The skeleton of the building is reinforced concrete. Outer walls are in a thickness range from 8 cm and to 24 cm, and one third is covered with travertine partially cut with cataract and partially hand wrought. In the middle of the symmetric

arrangement of monumental scale constructions group, main mass exists with its portico and perron entry including big meeting halls on the highest points of the site. Main mass has been enriched with wing blocks extending to the sides as two lines parallel to each other and the bridges which combine them.

The architectural characteristics and the general structure of TBMM building has been designed with a sober, well built and lasting attribute, in a manner that will symbolize the strength and immortality of the Republic of Turkey.

Binalar

Buildings

İstanbul Atatürk Kültür Merkezi (AKM)

Atatürk Cultural Center (AKM)

Atatürk Kültür Merkezi gerek ismi, gerekse tarihsel ve kültürel kimliği ile Cumhuriyet değerlerinin sembolü olmuş bir yapıdır. AKM, ulusal ve uluslararası kültürel, sanatsal etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır.

Atatürk Cultural Center is a construction which has become the symbol of Republican values both with the name it bears and its historical and cultural identity. AKM hosts several national and international cultural and artistic activities.

Yer
Taksim/İstanbul

Tarih
1946-1948 Ana blok betonarme iskeleti
1957-1969 Yapının tamamlanması
1972-1978 Yangından sonra onarım ve ekler

İşveren
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

Statik Tasarım
İsmet Aka, İlhan Kayan

Mimari Tasarım
Feridun Kip, Ruknettin Günay, Fatin Bey (1. Aşama);
Hayati Tabanlıoğlu (2. ve 3. Aşama)

Yapım
İstanbul İmar Ltd. Şti. (İstanbul Belediyesi-Emlak Bankası Ortaklığı)

Müşavir
İsmet Aka, İlhan Kayan, Muzafer Binici

Bedel
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Location
Taksim/İstanbul

Date
1946-1948 R.C. Skeleton of the main block
1957-1969 Finishing works
1972-1978 Rehabilitation and restoration after the fire

Employer
Ministry of Public Works and Settlement

Structural Design
İsmet Aka, İlhan Kayan

Architectural Design
Feridun Kip, Ruknettin Günay, Fatin Bey (1st Stage);
Hayati Tabanlıoğlu (2nd and 3rd Stages)

Contractor
Joint Venture of İstanbul Municipality and Emlak Bank

Consultant
İsmet Aka, İlhan Kayan, Muzafer Binici

Price
Not available

Tarihçe

İstanbul'a bir opera binası kazandırmak isteyen Bayındırlık Bakanlığı proje için çalışmalara başlar. Süreç içerisinde binanın operayla sınırlı kalmaması, kültür merkezi niteliğine kavuşturulması uygun görülür. Bina, Atatürk Kültür Merkezi olarak adlandırılır ve ulusal, uluslararası sahne sanatları, güzel sanatların icra edilebileceği şekilde düzenlenir. Statik, tesisat, sahne tekniği ve akustik uzmanlarının da işbirliği ile yapı, içinde değişik fonksiyonlarda üniteleri kapsayan büyük bir "Kültür merkezi" niteliği kazanır.

Binanın yapımı 1946 yılında başlar. Yer olarak Taksim seçilir. İş sahibi İstanbul Belediyesi'dir. İstanbul'un fethinin 500. yıldönümünde hizmete açılması düşünülen binanın ilk projesi, Mimar Feridun Kip ve Rüknettin Güney'e yaptırılır. Ancak maddi olanaksızlıklar nedeniyle belirlenen tarihte açılış gerçekleşmez. Yapımın İstanbul Belediyesi tarafından yürütülmemesi üzerine, 15 Temmuz 1953 tarihinde yürürlüğe giren 6165 sayılı kanun ile İş Maliye Bakanlığı'na geçer. Binanın yapım işi ise Bayındırlık Bakanlığı'na devredilir. Bakanlık 1956 yılında yapım işini kaldığı yerden devam eder.

Proje mimar Hayati Tabanlıoğlu tarafından küçültülerek 1969 yılında tamamlanır. Hayati Tabanlıoğlu 17 yıl boyunca 26 değişik bakanla çalışarak projeyi gerçekleştirir.

İstanbul Kültür Sarayı adıyla hizmet veren bina 1970 yılında çıkan bir yangında büyük hasar görür. Hayati Tabanlıoğlu yönetiminde sürdürülen onarım çalışmaları sırasında yapıda bazı eklemeler ve değişiklikler gerçekleştirilir. Sahne projesi ise Willi Ehle'nin eseridir.

Bina bugünkü haline 1978 yılında kavuşmuştur. AKM günümüzde bin 300 kişilik çok amaçlı Büyük Salon, 750 kişilik konser salonu, 350

kişilik sinema ve oda tiyatro salonları, sergi alanları ile Türkiye'nin en büyük sanat kurumu olmuştur.

Çağdaş mimarinin bütün özelliklerine sahip olan bina birbiri ardına sıralanmış dikdörtgen prizmalar şeklinde tasarlanmıştır. İşlevselci ekolün bir temsilcisi sayılan binanın içi de sade bir biçimde tasarlanmıştır.

Yapıldığı dönem itibarıyla, Türkiye'nin en büyük sanat kurumu olma niteliğine sahip Atatürk Kültür Merkezi'nde;

- Büyük Salon
- Konser Salonu
- Oda Tiyatrosu
- Çocuk Sineması
- Sanat Galerisi
- Bu ünitelerle birlikte inşa edilen yan tesisler
- Seyirciler için ayrılmış hacimler (gişeler, girişler, fuayeler, gardroplar, WC ler, büfeler)
- Sanatçı ve sanat yöneticileri için hazırlanma, çalışma ve dinlenme hacimleri
- Sahneler (yardımcı sahneler dahil), prova salonları (sahne orkestra, bale, koro, ses v.s)
- Atölyeler, garaj ve depolar

- Tesisat Odaları
 - Çevre ve Otoparklar
 - Hizmet Binası
 - Atatürk Kültür Müdürlüğü'nün kullanacağı hacimler
- bulunmaktadır.

Özellikler

İstanbul Opera Binası, belediyeden eski projeye uygun olarak inşa edilmiş iskeleti devralınan ve yeni projeye göre büyük ölçüde değişiklikler yapılan B seyirci blokundan başka yeniden plânlanan ve inşa edilen giriş ve restoran, sahne, dekor ve kostüm depoları, tesisat

blokları ile birlikte 27.691 m²'lik bir arsa üzerinde 14.821 m²'lik bir yüzeye oturmaktadır. Binanın toplam inşaat yüzeyi 52.000 m² ve hacmi 270.723 m³'tür.

Bölümler

Büyük Salon: Tiyatro, opera, konser, bale, kongre gibi her türlü etkinliğe olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Bina'nın merkezi bu salondur. Büyük salon 26x33 metre genişliğinde ve 13.50 metre yüksekliğindedir. Sahne kısmı 23x25 metredir ve sahnenin yanlarında 2 adet 20x20 metrelik yan sahnelerle birlikte, 16 metre çapında döner sahne içine kaydırılabilen arka sahne bulunmaktadır.

750 Kişilik Konser Salonu: Büyük salonun altında yer alan bu salon bağımsız fuayeleri, sahne ve tesisleri ile her türlü müzik etkinliğine olanak sağlamaktadır.

350 Kişilik Stüdyo Tiyatro: Konser salonunun yanında bulunan bu salon modern ve özel olarak düzenlenmiştir.

350 Kişilik Çocuk Tiyatrosu: Konser salonunun diğer yanında, çocuklar için gerçekleştirilen etkinliklerde kullanılmaktadır.

Şehir Galerisi: Resim, plastik, elişleri ve benzeri sanatların sergilenmesine uygun olarak düzenlenmiştir. Üst katta bulunmaktadır ve diğer salonlardan bağımsızdır.

400 Kişilik Lokanta: Taksim tarafında ve üst kattadır. Diğer bölümlerden bağımsızdır ancak binanın diğer bölümleriyle ilişkilidir.

Diğer Kısımlar: Binada, yukarıda sayılan bütün bu tesisler için hazırlık atölyeleri, dekor, kostüm depoları, prova salonları, bale okulu ve ayrıca 650 otomobil için açık ve kapalı otopark vardır.

Atatürk Cultural Center (AKM)

Istanbul Municipality started the construction of AKM in order to provide a hall with universal staging. The construction had to be stopped because of financial problems. Following that Ministry of Public Works and Settlement took over the construction. Project was finished by Hayati Tabanlıoğlu who applied some changes to the building in a period of time in which 26 different ministers were responsible for this project. In 1970, there was a fire in the hall and building was out of service again. The renovation and restoration works held by Hayati Tabanlıoğlu and the center opened its doors back in 1978.

The building, which has all characteristics of modern architecture, is designed as alternate rectangular

prisms. Inside of the building is considered representative of the functionalist school and is designed with simplicity.

Atatürk Cultural Center is the largest art institution at its construction time, It contains;

- *Large Hall (a capacity of 1300 seats)*
- *Concert Hall (a capacity of 750 seats)*
- *Small Theatre Hall (a capacity of 350 seats)*
- *Children's Theatre Hall (a capacity of 350 seats)*
- *Art Gallery*
- *Subsidiary plants constructed with these units*
- *Sections allocated for the audience (box offices, entries, foyers, wardrobes WC's, canteens)*
- *Preparation, study and rest sections for artists and art directors*
- *Stages (including ancillary stages), rehearsal halls (stage orchestra, ballet, chorus, audio etc.)*
- *Workshops, garages and depots*
- *Installation centers (all sorts of mechanical, electrical and stage installation)*
- *Landscape and car parks*
- *Service Building*
- *Sections to be used by Atatürk Cultural Directorship*

